

Prof. dr hab. inż. arch. Tomasz Kozłowski
Katedra Projektowania Architektonicznego
Wydział Architektury
Politechnika Krakowska
ul. Warszawska 24
31-155 Kraków

**Recenzja oceniająca
dorobek naukowy, dydaktyczny, organizacyjny i zawodowy oraz
książkę pt.**

*Architektura i sport w krajobrazie regionu Karkonoszy.
Charakterystyka założeń sportowych w XIX i XX wieku*

**Pani dr inż. arch. Anny Wojtas-Harań,
przygotowaną w ramach przewodu habilitacyjnego.**

Opinia dokonana na podstawie zawiadomienia nr 07/02/D01/2024 podpisanej przez prof. dr hab. Andrzeja Ożyhara, prorektora ds. nauki, Politechniki Wrocławskiej. Recenzja została wykonana na podstawie materiałów dostarczonych przez Wydział Architektury PWr, a przygotowanych przez Kandydatkę dr. inż. arch. Annę Wojtas-Harań.

1. Informacje ogólne o Kandydatce.

Pani Anna Wojtas-Harań ukończył studia magisterskie na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej w 1994 roku. W 2001 roku otrzymał tytuł naukowy doktora na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej za pracę *Rola obiektów użyteczności publicznej w integracji społecznej osób niepełnosprawnych*, której promotorem był prof. dr hab. inż. arch. Andrzej Grudziński. Pani dr pracowała w latach 2002-2005 jako asystent naukowo dydaktyczny w Zakładzie Architektury i Planowania Wsi, Instytutu Architektury i Urbanistyki, Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej, od 2005 do 2014 roku, jako adiunkt w Zakładzie Architektury i Planowania Wsi, Instytutu Architektury i Urbanistyki, Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej, od 2014 do 2020 roku jako adiunkt w Katedrze Architektury Mieszkaniowej, Przemysłowej, Wnętrz, Ruralistyki, Krajobrazu i Sztuk Wizualnych i Systemów Konstrukcyjnych Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej a od 2020 roku jest zatrudniona jako adiunkt w Katedrze Architektury i Sztuk Wizualnych Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej.

2. Ocena dorobku naukowego oraz monografii naukowej *Architektura i sport w krajobrazie regionu Karkonoszy. Charakterystyka założeń sportowych w XIX i XX wieku.*

Pracę naukowo-badawczą Habilitantki skupia się na szeregu powiązanych zagadnień. Jej zakres to próba określenia i osiągnięcia najwyższych standardów projektowych w twórczości architektonicznej. Autorka podejmuje próbę zbadania problematyki projektowania z uwzględnieniem potrzeb najsłabszych użytkowników – osób niepełnosprawnych oraz projektowania w najwrażliwszych dla Niej lokalizacjach o wartościach kulturowych i przyrodniczych – na obszarach górskich. Pani Dr opisuje swoje wnioski zawarte w pracach naukowych, które mają stanowić uniwersalne kryteria projektowe sprawdzone w sytuacjach trudnych. Podkreśla, że *za wzorcową można uznać architekturę, która umożliwi ludziom jak największą samodzielność w korzystaniu z otoczenia*. Bardzo śmiała teza oraz że *rozwiązania architektoniczne dostępne, estetyczne, higieniczne, bezpieczne – mobilizują do wyzwań, do wyznaczania dążeń i ponoszenia wysiłków w celu ich realizacji. Jeżeli jeszcze dzieła architektoniczne zintegrowane są otoczeniem, niezniszczoną przyrodą zyskują terapeutyczną moc*.

Wyniki analiz i badań naukowych Pani dr Anny Wojtas-Harań zostały zawarte w wielu jego publikacjach naukowych. Podsumowaniem tych działań jest monografia *Architektura i sport w krajobrazie regionu Karkonoszy. Charakterystyka założeń sportowych w XIX i XX wieku*. Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2023. Recenzentami książki byli dr hab. inż. arch. Katarzyna Ujma-Wąsowicz, prof. PŚ oraz prof. dr hab. inż. arch. Jacek Suchodolski. Publikacja jest dość grubą książką. Habilitantka wśród celów książki wymienia dla niej najważniejsze: *specyfikacja i analiza obiektów sportowych i rekreacyjnych, istotnych dla historii i znaczenia regionu Karkonoszy; wyselekcjonowanie przesłanek, które składają się na jakość i atrakcyjność karkonoskich obiektów sportowych, a za ich sprawą także karkonoskich kurortów in extenso; charakterystyka architektury i zagospodarowania przestrzennego, reprezentatywnych dla miejscowości*. Autorka jest trochę rozbita w dążeniu do propagowania budowy nowych obiektów sportowych i poszukiwaniem rozwiązań architektonicznych prowadzących do ocalenia krajobrazu. Trzeba pamiętać, że nadrzędnym celem architektury (przynajmniej według recenzenta) jest poszukiwanie jej piękna lub ostatnio nowości. To może być trudne wyzwanie przy wpisywaniu budynków w krajobraz. Zawsze zastanawiam się, czy Frank Gehry albo Zaha Hadid potrafiliby coś zbudować, wpisując się w otoczenie. Jednak tu jesteśmy w Karkonoszach i musi minąć jeszcze kilkaset lat, aby mieszkańcy mogli zaakceptować taka nieznaną im architekturę. Oczywiście ta funkcjonalna i sportowa także może być nowoczesna i niezwykła. Jednak jak podkreśla Habilitantka, potrzebne jest harmonijne wkomponowanie obiektów sportowych w zastany krajobraz. No a tego Gehry chyba by nie potrafił albo po prostu nie chciał.

Obszar badań Pani dr dotyczy rejonu części Karkonoszy. Historycznie praca sięga aż do XII wieku, czyli dość dawno. Zasadnicza część zaczyna się od opisu sytuacji w XVIII wieku i początków odkrywania turystyki związanej z górami, wiedzie nas przez kolejne burzliwe etapy historii miejsca, czyli III Rzeszę aż do współczesności. Po genezie ruchu sportowego mamy opis historycznych ośrodków sportowych w Karkonoszach aż po typologię i wytyczne projektowe dla nowych inwestycji sportowych. Tu niektóre postulaty pomimo swej niewątpliwej słuszności są trudne do zrealizowania. Ostatni: *niezatrącanie tego,*

co sprawiło, że przybywa się w góry (słońce, śnieg, klimat, krajobraz górski), jest chyba niemożliwy do prostej realizacji.

Książka nie jest łatwą lekturą, ale z każdą stroną sceptyczny na początku recenzent dawał się do niej przekonywać. Nie jestem pewny czy publikacja powinna znaleźć się w księgarniach, jest naukowa i obszerna, jednak Autorka ujęła w niej szereg bardzo interesujących informacji i z pewnością nadaje się nie tylko dla profesjonalistów, ale także dla studentów architektury. Ci ostatni mogliby zdobyć wiedzę potrzebną na przedmiocie projektowanie obiektów sportu i rekreacji, co może być wystarczającym argumentem dla jej rozpropagowania.

Ilościowo dorobek naukowy dr Wojtas-Harań przedstawia się bardzo dobrze, jednak dotarcie do czytelnika jest niezbyt imponujące. Habilitantka ma 1 cytowanie, h-indeks 0. Jak się wydaje, nie jest Ona jeszcze poczytną autorką, a cała ciężka jej praca nie budzi zainteresowania innych naukowców. Recenzent trochę nie wie, co może to oznaczać. Jednak kiedyś trzeba zacząć, aby stać się osobą rozpoznawalną, czego bardzo życzę Pani dr.

Trochę niepokojące jest brak szerszej współpracy z innymi uczelniami, nie jest to oczywiście rzecz prosta. A tu pomocna byłaby ingerencja władz zwierzchnich Kandydatki.

Pani Wojtas-Harań powiększyła dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora. Jest autorką 39 publikacji. 10 publikacji to artykuły, 6 to rozdziały w monografiach, 9 to rozdziały w książkach naukowych, 9 to referaty z konferencji oraz 1 to monografia. Recenzent nie bardzo rozumie co oznacza w opisie publikacji zwrot Pani dr, że *publikacji zakwalifikowano jako artykuły, rozdziały w monografii, rozdziały w książce, referaty z konferencji czy monografię*. Kto je tak zakwalifikował? Czy habilitantka dopiero po wydrukowaniu dowiedziała się od kogoś, do czego pisała?

Smutne jest, że Habilitantka nie uczestniczyła w międzynarodowych zespołach badawczych. Nie uczestniczyła w stażach – rejs po Odrze to nie praca naukowa. Jako międzynarodowe publikacje Autorka podaje co prawda dwa artykuły w czasopiśmie „Architectus”, jest to jednak wydawnictwo bardzo szacowne, lecz z rodzimej uczelni Pani doktor. Habilitantka podaje swój udział w programach europejskich jako wykonanie prac plastycznych, może było to ważna ich część. W latach 2019-2022, Habilitantka uczestniczyła na szczęście w projekcie „Odradzające się wieś? Nowe procesy społeczno-gospodarcze na ziemi kłodzkiej” (grant nr 0201/2403/18, UMO –2017/27/B/HS4/01220, który odbywał się przy współpracy międzyuczelnianej z Uniwersytetem Wrocławskim, Wydziałem Nauki o Ziemi i Kształtowania Środowiska. Recenzent nie jest w pełni usatysfakcjonowany działalnością Pani dr Wojtas-Harań, jednak można uznać ten element oceny za minimalnie spełniony.

3. Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego.

Habilitantka prowadziła, jak to opisuje, szereg przedmiotów na WA PW. Były to zajęcia na kierunku Architektura i Gospodarka Przestrzenna: Ruralistyka z podstawami fizjografii – projekt, Ruralistyka – projekt, Ruralistyka – wykład, Projektowanie usług podstawowych – projekt, Projektowanie usług podstawowych – seminarium, Architektura

wiejska – wykład, Projektowanie obiektów użyteczności publicznej w krajobrazie otwartym – wykład i projekt oraz praktyki inwentaryzacyjne i projektowe.

Od 2010 roku Habilitantka pełni funkcję Koordynatora ds. Dolnośląskiego Festiwalu Nauki na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej. Była koordynatorem działania pomiędzy Sekcją Organizacji Imprez Naukowych Politechniki Wrocławskiej i Biurem Dolnośląskiego Festiwalu Nauki a Wydziałem Architektury, organizowała imprezy naukowe. W latach 2010-2013 współpracowała ze Stowarzyszeniem Wspierania Rozwoju Osób Niepełnosprawnych, pomagając w rozwiązywaniu problemów architektonicznych, ograniczających życie osobom niepełnosprawnym, promując wiedzę wśród studentów. W latach 2010-2017 organizowała dorobku Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej.

Recenzent wymienił tylko niektóre działania dr Anny Wojtas-Harań a cały dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski Habilitantki można ocenić pozytywnie.

4. Ocena dorobku zawodowego.

Habilitantka uzyskała w 1998 roku uprawnienia do projektowania w specjalności architektonicznej bez ograniczeń. Pani Dr podaje bardzo wiele przykładów projektów, w których uczestniczyła, jednak nie podaje nazwisk autorów ani dat. Takie informacje są jedną z najważniejszych danych dla architektów podczas opisywania dzieł. Uznanie czyjegoś autorstwa jest jedną z kluczowych rzeczą w pracy projektanta. Brak tych danych uniemożliwia potwierdzenie udziału Pani dr w przygotowaniu projektów. Jednak skoro tak poświadcza Kandydatka swoim podpisem, recenzent nie będzie z tym dyskutował.

Pomimo wszystkich uwag dorobek zawodowy Habilitantki można ocenić pozytywnie.

5. Uwagi szczegółowe.

Recenzent nie wnosi uwag do pracy. Jedno co się nasuwa to dość amatorski wygląd książki, ilustracje wyglądają jak z doktoratu, a tabele i schematy dla człowieka bez doskonałego wzroku są nieczytelne.

6. Wniosek końcowy.

Podsumowując – pragnienie Habilitantki przeprowadzenia badań, dotyczących zagadnienia funkcji sportowych, wprowadzonej do przestrzeni kreowanej przez planistę, urbanistę czy architekta a podnoszących jej walory okazało się sukcesem. Przemiany architektury związanej ze sportem i turystyką, bo te w ostatnich czasach łączą się i są trudne do rozróżnienia, pokazują potrzebę ustalenia nowych reguł dotyczących budowania w górach. Zainteresowania i badania habilitantki znalazły odzwierciedlenie w wielu jej tekstach, a przede wszystkim w monografii *Architektura i sport w krajobrazie regionu Karkonoszy. Charakterystyka założeń sportowych w XIX i XX wieku*. Należy stwierdzić, że przedstawione do oceny przez dr Annę Wojtas-Harań osiągnięcie naukowe może być przyjęte jako

osiągnięcie habilitacyjne. Publikacja może być uznana za istotną pozycję dotyczącą projektowania architektury sportu i dostosowania jej wymagań do potrzeb rozwoju współczesnych terenów górskich. Można dostrzec, że praca jest efektem wieloletnich studiów i badań oraz własnych przemyśleń wspartych doświadczeniem zawodowym.

Po analizie dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego i zawodowego oraz publikacji stwierdzam, że Pani dr inż. arch. Anna Wojtas-Harań uzyskała dorobek naukowy, dydaktyczny, organizacyjny i zawodowy wystarczający dla wymagań stawianych kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego. Wykazała się także istotną aktywnością naukową, a jej publikacje oraz inne dokonania wnoszą znaczne wartości w rozwój dyscypliny naukowej architektura i urbanistyka. Tym samym spełnione zostały warunki sformułowane w aktualnej ustawie i rozporządzeniach dla dopuszczenia Kandydatki do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego, o co wnosi recenzent.

Kraków 3 kwietnia 2024